

Demokratizace Královské obory

Democratisation of the Royal Game Preserve

Svědectví vizuálních materiálů
Testimony of the Visual Materials

Sylva Dobalová

Sylva Dobalová

Demokratizace Královské obory:
svědectví vizuálních materiálů

Democratisation of the Royal Game Preserve:
Testimony of the Visual Materials

Doprovodná publikace k výstavě
ve Window Gallery, ÚDU AV ČR /
Accompanying publication for the exhibition
in the Window Gallery of the IAH CAS

14. 1. — 24. 5. 2026

Publikace byla vydána s podporou
Akademie věd České republiky. /
This book was published with support
from the Czech Academy of Sciences.

Recenzovaly / Peer-reviewed by:
PhDr. Kateřina Bečková
Ing. Milena Andrade Dneboská

© Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i. /
Institute of Art History of the Czech Academy of Sciences

Texty / Texts: Sylva Dobalová
Foto / Photo: ÚDU AV ČR, The ALBERTINA Museum, Vienna

Artefactum, nakladatelství
Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i. /
Artefactum Publishing House, Institute
of Art History of the CAS
Praha 2025 / Prague 2025

Publikace je šířena pod licencí CC BY-NC-ND 4.0. /
This publication is distributed under a CC BY-NC-ND 4.0 licence.
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International

ISBN 978-80-53018-19-7 (tištěná verze / printed version)
ISBN 978-80-53018-20-3 (PDF verze / PDF version)
DOI: <https://doi.org/10.54759/artefactum.2025.03.788>

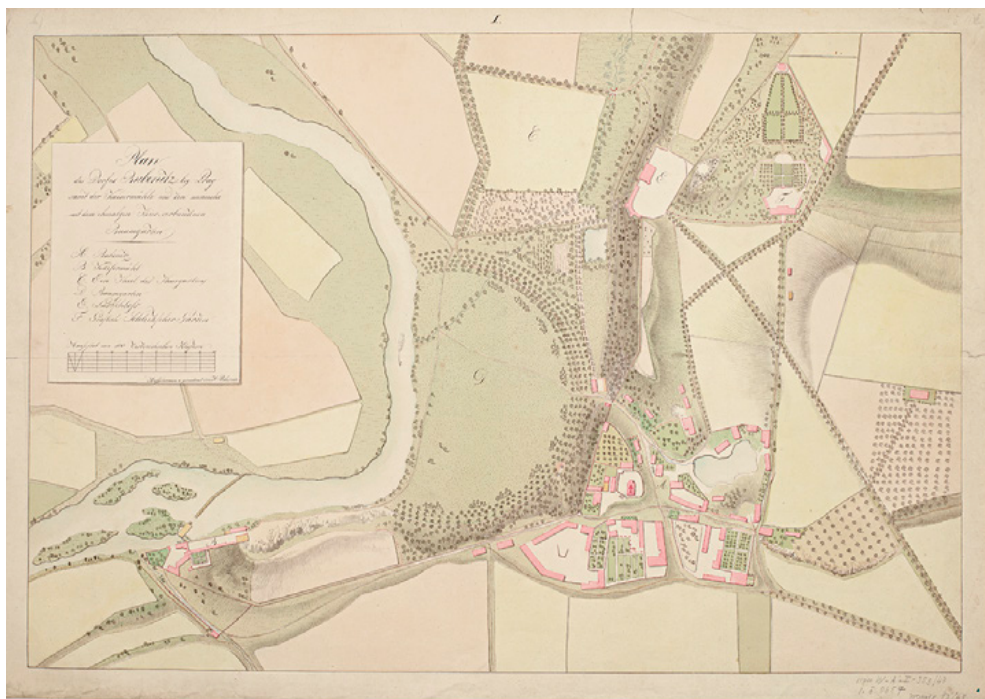
1 — Demokratické obory

Královskou oboru v Bubenči (Ovenci) založili Přemyslovci a vždy patřila k majetku České koruny. Král Vladislav II. Jagellonský ji vtiskl výrazný rys přestavbou loveckého hrádku; císař Rudolf II. Habsburský založil velký rybník napájený štolou prokopenou skrze letenský kopec a areál nedalekého mlýna přestavěl na své soukromé útočiště. Po staletí sloužila východní část obory Habsburkům jako lovecký areál a její západní část jako štěpnice. Veřejnost do ní mohla vstoupit jen příležitostně.

Antonín Pucherna, Plán
vsi Bubeneč, před 1810,
kolorovaná kresba tuší, Sběrka
plánů ÚDU AV ČR, v. v. i., Stará
plánová dokumentace
(dále jen ÚDU AV ČR, SPD),
sign. SPD 0657. 420 × 630 mm

 $\mathcal{J}$

Antonín Pucherna, Plan of the village of Bubeneč, before 1810, coloured pen and ink drawing, Collection of Plans of the IAH CAS, v. v. i., Early Planning Documentation (hereinafter only IAH CAS, EPD), sign. SPD 0657, 420 × 630 mm

1 — Democratisation of the Royal Game Preserve

The Royal Game Preserve in Bubeneč (Ovenec) was founded by the Přemysls and has always been the property of the Bohemian Crown. King Vladislaus II of Hungary gave it a distinctive feature by rebuilding the hunting lodge; Emperor Rudolf II of Habsburg founded a large pond fed by an adit dug through Letná Hill and rebuilt the complex of the nearby mill into his private retreat. For centuries, the eastern part of the game preserve served the Habsburgs as a hunting area and its western part as an orchard. The public could enter it only occasionally.

The game preserve was included among the royal crown estates, which were looked after by the royal chamber, but were not the private property of the monarch. The king could dispose of it only with the permission of the Bohemian Estates. However, he had the priority right to use the area for his own entertainment, e.g. for the purposes of holding representative events. The money for the care of the preserve and the salaries of employees (forester, hunter, orchard grafter) were made up of various amounts, mainly from the chamber treasury; the preserve's revenue itself was also important. When the park was leased to the Estates, most of the costs, including the salary of the newly established position of gardener, were covered by the preserve's fund.

Heinrich Waldemar Rau,
Horní letohrádek v Bubenci,
barevná litografie, z alba
„Album der herrschaftlichen
Landsitze und Schlösser im
Kaiserthum Oesterreich“,
Teplice 1852–1855, ÚDU AV ČR,
v. v. i., Oddělení dokumentace,
grafiky a kresby (dále jen ÚDU
AV ČR, SGK), sign. G 4631,
154 × 219 mm

J

Heinrich Waldemar Rau,
Upper Summer Residence in
Bubeneč, colour lithograph,
from the album “Album der
herrschaftlichen Landsitze
und Schlösser im Kaiserthum
Oesterreich”, Teplice 1852–55,
IAH CAS, v. v. i., Department
of Documentation, Collection
of Graphics and Drawings
(hereinafter only IAH
CAS, CGD), sign. G 4631,
154 × 219 mm

Obora byla k „zotavení veřejností“ otevřena v roce 1804 na žádost nejvyššího pražského purkrabího Jana Rudolfa Chotka. Nejdříve byla zpřístupněna značně odlesněná partie pod letohrádkem a směrem k východu; obsahovala i dnešní Výstaviště. Až v roce 1845 byla oficiálně připojena štěpnice, dnes tzv. psí louka, a sousedící starý park. I přes tuto první pražskou „demokratizaci“ původně soukromé zeleně byla Praha ve zřizování či otevírání parků váhavější než jiná středoevropská města; kupř. vídeňské habsburské areály Prater a Augarten byly zpřístupněny v roce 1766, resp. 1775, brněnské Lužánky r. 1785. Rovněž některé soukromé zámecké zahrady v Čechách měly svůj návštěvnický režim již kolem roku 1800. Zlidovění je každopádně poplatný i název parku, který vznikl překladem německého označení sadové části parku. Kritizuje to ve svém průvodci český vlastenec K. V. Zap (1868): „Německé jméno Baumgarten v posledních letech zcela nejapně na Stromovku přeloženo jest.“

Z užitkové obory, jejíž největší rozlohu v 18. století zaujímaly pronajímané louky a pole, dále pak sady a lesní porost, se areál stal veřejným prostorem rozvíjeným ve stylu anglického krajinářského parku. Jeho prvky – romantické stavby zasazené v atraktivní topografii a obklopené nejrůznější vegetací (včetně stromových solitérů), dále slunné louky na pozadí svažitého temného lesa, ale i stojatá a rychle plynoucí voda – zachycovali s oblibou jak profesionální, tak laičtí malíři. Až na výjimky si však všichni odnášeli ze Stromovky tři kodifikované scenérie, konkrétně vzdálený pohled přes rameno Vltavy na Horní letohrádek a pohled na něj z bezprostřední blízkosti a dále zobrazení Dolního letohrádku v obklopení návštěvníků, kočárů a jezdců na koních. Málo známý Puchernův plán [s. 6] zachycuje osázení sadové části Stromovky kolem velké louky a hustou výsadbu v místech ústředního „starého parku“. Před nástupem do letohrádku je zakreslena Šlikovská, respektive Buquoyovská zahrada.

J. N., Pohled do Stromovky, kolem pol. 19. století, akvarel, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 1481, 118 × 165 mm

J

J. N., View of Stromovka, round the middle of the 19th century, watercolour, IAH CAS, CGD, sign. G 1481, 118 × 165 mm

LUSTSCHLOSS IM BAUMGARTEN
in Prag.

Druck von W.A. Rika Kunstschneider, Ausschnitte

The game preserve was opened for the “recuperation of the public” in 1804 at the request of the Supreme Burgrave of Prague Jan Rudolf Chotek. The first to be opened was the largely deforested area below the Upper Summer Residence and towards the east; it also included what is the Exhibition Grounds today. It was not until 1845 that the orchard, now the so-called dog meadow, and the small central “old park” were officially annexed. Despite this initial Prague “democratization” of originally private green spaces, Prague was more hesitant than other Central European cities in establishing or opening parks; for example, the Vienna Habsburg complexes of Prater and Augarten were opened to the public in 1766 and 1775, and Brno’s Lužánky in 1785. Some private castle gardens in Bohemia also had their own visitor management system around 1800. The name of the preserve, which was a translation of the German name for the park’s orchard section, is also due to its popularisation. The Czech patriot K. V. Zap criticizes this in his guide (1868): “The German name Baumgarten (Orchard) has been completely mistranslated into Stromovka in recent years.”

Carl Justus Pescheck, Horní letohrádek, 40. léta 19. století, kolorovaný lept, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 0498, 143 × 219 mm

J

Carl Justus Pescheck, Upper Summer Residence, 1840s, coloured etching, IAH CAS, CGD, sign. G 0498, 143 × 219 mm

Anonym, Horní letohrádek,
pol. 19. století, ÚDU AV ČR, SGK,
sign. G 0490, 261 × 196 mm

J

Anonymous, Upper Summer
Residence, mid-19th century,
IAH CAS, CGD, sign. G 0490,
261 × 196 mm

From a utility game preserve, the largest area of which in the 18th century was occupied by rented meadows and fields, then orchards and forest cover, the complex became a public space developed in the style of an English landscape park. Its elements – romantic buildings set in attractive topography and surrounded by various vegetation (including solitary trees), sunny meadows against the backdrop of a sloping dark forest, as well as still and fast-flowing water – were popularly captured by both professional and lay painters. With a few exceptions, however, everyone took three codified scenes from Stromovka, namely a distant view across the branch of the River Vltava to the Upper Summer Residence and a view of it from up close, and then a depiction of the Lower Summerhouse surrounded by visitors, carriages, and riders on horseback. The little-known Pucherna's plan [p. 6] depicts the planting of the orchard part of Stromovka around a large meadow and dense planting in the areas of the old park. The Šlik (later Buquoy) Garden is drawn in front of the entrance to the summer residence.

Anonym, Pohled na Královskou dvoranu a Horní letohrádek, z alba „64 Natur-Zeichnungen in Böhmen“, 1816–1819, rozmývaná kresba hnědým inkoustem, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 5432, 166 × 230 mm

J

Anonymous, View of Royal Hall and Upper Summer Residence, from the album "64 Natur-Zeichnungen in Böhmen", 1816–1819, ink wash drawing in brown ink, IAH CAS, CGD, sign. G 5432, 166 × 230 mm

2 — Zahradnictví a oranžerie u Horního letohrádku

Horní letohrádek, někdy nazývaný také Zámček (tj. dnešní Místodržitelský letohrádek), prodělal od doby Jagellonců jen jednu zásadní proměnu, a to v době Rudolfa II., kdy byla horní terasa obkroužena arkádovými ochozy. Přes řadu dílčích oprav se na konci 18. století ocitl ve velice špatném stavu. Na jeho novogotické přestavbě v letech 1804–1808 se podíleli G. Fischer a J. P. Jöndl, nicméně dokončení detailů se ještě protahovalo. V polovině století byla zřízena i brána do nádvoří před zámkem. Nová podoba stavby přitahovala mnoho vedutistů.

To však již v domku bývalého oborníka u letohrádku bydlel Josef Fuchs (1787–1851), od 1. listopadu 1809 první oficiální zahradník určený jen pro oboru. Jeho úkolem bylo v první řadě ozdobit okolí letohrádku. Na nádvoří Fuchs zřídil náročný květinový parter, přičemž nejobdivovnější záhon měl tvar koše vystupujícího ze země. Podobu jižního parteru ukazuje unikátní kresba dochovaná v ÚDU AV ČR [s. 11], kterou je třeba připisat Josefu Šemberovi. Na rozdíl od zmíněného pohledu byla jeho známější kresba letohrádku od severu publikována jako grafika. Podmínkou pěstitelství bylo zřízení vodárny u výtoku vyčištěné Rudolfovy štolý, která tlačila vodu nahoru na kopec. Bylo tedy možné zříditi i vodotrysk. V ohradě naproti letohrádku se jako připomínka původního účelu areálu chovali dva jelinci.

Josef Šembera,
Horní letohrádek a dům
zahradníka ze severu,
před 1819, kolorovaná kresba
tuší a kvaš, ÚDU AV ČR, SPD,
sign. SPD 02481, 463 × 776 mm

J

Josef Šembera, Upper
Summer Residence and
Gardener's House from the
north, before 1819, coloured
ink drawing and gouache, IAH
CAS, SPD, sign. SPD 02481,
463 × 776 mm

2 — Nursery and Orangery at the Upper Summer Residence

From the time of the Jagiellonians, the Upper Summer Residence (now called Vicegerent's Summer Residence) had undergone only one fundamental transformation, namely at the time of Rudolf II, when the upper terrace was encircled by arcaded galleries. Despite several partial repairs, it was in very poor condition by the end of the 18th century. G. Fischer and J. P. Jöndl participated in its neo-Gothic reconstruction in 1804–1808, but the completion of the details still dragged out. In the middle of the century, a gate to the courtyard in front of the chateau was also built. The new appearance of the building attracted many vedutists.

By that time, however, the lodge of the former gamekeeper next to the summer residence was already occupied by Josef Fuchs (1787–1851), who on 1 November 1809 became the first official gardener appointed exclusively for the game preserve. His task was primarily to embellish the surroundings of the summer residence. In the courtyard, Fuchs created a sophisticated flower parterre, with the most admired flowerbed in the shape of a basket protruding from the ground. The appearance of the southern parterre is shown in a unique drawing preserved in the IAH CAS [p. 11], which must be attributed to Josef Šembera. In contrast to the view mentioned above, his more famous drawing of the summer residence from the north was published as a print. The condition for cultivation was the establishment of a waterworks at the outlet of the cleaned Rudolfine adit, which pushed water up the hill. It was therefore possible to establish a fountain. In the enclosure opposite the summer residence, two deer were kept as a reminder of the original purpose of the area.

Josef Šembera, Horní letohrádek a dům zahradníka z jihu, kolorovaná kresba tuší, před 1819, Sbíрка plánů ÚDU AV ČR, sign. SPD 02480, 463 × 778 mm

J

Josef Šembera, Upper Summer Residence and Gardener's House from the south, coloured ink drawing, before 1819, Collection of Plans of the IAH CAS, sign. SPD 02480, 463 × 778 mm

Již od roku 1811 Fuchs opakovaně předkládal návrhy na vybudování skleníku pro pěstování květin a dalších teplomilných rostlin. Z důvodu velkých nákladů mu bylo vyhověno až v roce 1820, kdy na stavbu skleníku, respektive oranžerie, přispěl také rakouský císař Ferdinand I. Pozemek u letohrádku byl rozšířen směrem k bubenečskému kostelu. Práce na oranžerii trvaly nakonec tři roky. Jednalo se o bělostnou stavbu s reprezentativním klasicistním portálem, kupolí a dvěma zděnými křídly s prosklenými stěnami směrem k jihu. V současnosti je skleník ruinou. Zarostlý pozemek je v soukromých rukou, do kterých byl vydán na základě náhrady za restituce. Mezi náletovými dřevinami se vypíná mohutný jinan, který pravděpodobně pochází z první úpravy parteru před oranžerií od zahradníka Fuchse. Obvod jeho kmene je 3,5 m.

První zahradník se rovněž staral o vysazování nových stromů, listnáčů i jehličnanů. Zpočátku se musel spokojit s druhy, které byly v Čechách běžné. Nakonec si vymohl dovoz řady novinek z Nových Hradů. Kultivoval zejména partii starého sadu tak, aby byl z letohrádku pěkný výhled. To se mu bezesporu dařilo, protože v roce 1830 napsal spisovatel Schottky, že pohled od letohrádku do údolí je líbezný jako sonet. Důležitým prvkem zpřístupňování Stromovky bylo zřízení Mescéryho silnice (1861), díky níž bylo možné od letohrádku pohodlně sjet dolů do Stromovky ke Šlechtovce kočárem.

A. Winkler podle C. Würbse, Horní letohrádek, litografie, kolem 1850, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 7388, 95 × 130 mm

J

A. Winkler following C. Würbs, Upper Summer Residence, lithograph, round 1850, IAH CAS, CGD, sign. G 7388, 95 × 1130 mm

František Xaver Sandmann,
Horní letohrádek od
jihovýchodu, kolorovaná
litografie, kolem 1840, ÚDU
AV ČR, SGK, sign. G 5643,
155 × 210 mm

J

František Xaver Sandmann,
Upper Summer Residence
from the southeast,
coloured lithograph,
round 1840, IAH CAS, CGD,
sign. G 5643, 155 × 210 mm

E.C., Oranžerie u Horního
letohrádku, 4. 9. 1849, kvaš,
ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 0492,
192 × 305 mm

J

E.C., Orangery at the Upper
Summer Residence, 4
September 1849, gouache,
IAH CAS, CGD, sign. G 0492,
192 × 305 mm

As early as 1811, Fuchs repeatedly submitted proposals for the construction of a greenhouse for cultivating flowers and other thermophilic plants. Due to the high costs, his request was only granted in 1820, when Emperor Ferdinand I of Austria also contributed to its construction. Architecturally, the building resembles an orangery rather than a traditional greenhouse. The land near the summer residence was expanded towards the Bubeneč church. In the end, the work on the orangery lasted three years. It was a white building with a representative classicist portal, a dome, and two brick wings with glass walls facing south. The greenhouse is currently a ruin. The overgrown land is in private hands, to which it was given on the basis of compensation during restitution. A massive ginkgo stands out among the invasive trees, which probably comes from the first modification of the parterre in front of the orangery by the gardener Fuchs. The circumference of its trunk is 3.5 m.

The first gardener also took care of planting new trees, both deciduous and coniferous. At first, he had to be content with species that were common in Bohemia. Eventually he managed to import several new species from Nové Hradý castle. He cultivated a part of the old orchard in particular, so as to create a nice view from the summer residence. He was undoubtedly successful in this, because in 1830 the writer Schottky wrote that the view from the summer residence to the valley was as lovely as a sonnet. An important element in making Stromovka accessible was the establishment of the Mescéry Road (1861), thanks to which it was possible to drive down from the Upper Summer Residence to the Lower Summerhouse.

„Bubentsch bey Prag“ –
Pohled na Horní letohrádek,
zahradnictví a oranžerii, kolem
pol. 19. století, litografie, ÚDU
AV ČR, SGK, sign. G 0409,
96 × 173 mm

J

“Bubentsch bey Prag” – View of
the Upper Summer Residence,
Nursery, and Orangery, round
the middle of the 19th century,
lithograph, IAH CAS, CGD,
sign. G 0409, 96 × 173 mm

Pohled na oranžerii v areálu
bývalého zahradnictví
u Místodržitelského letohrádku,
foto Vlado Bohdan, 2025,
Fototéka ÚDU AV ČR, č. 1598/91

View of the Orangery in the complex
of the former Nursery at the
Vicegerent's Summer Residence,
photo Vlado Bohdan, 2025, Photo
Library of the IAH CAS

3 — Zahradník Georg Braul (1801–1886)

Nástupcem Josefa Fuchse byl od roku 1831 Georg Braul, povoláný z rakouského Laxenbergu. Byl úspěšný v pěstování módních rostlin i nově introdukovaných cizokrajných dřevin. Sestavil dokonce prodejní „katalog v oboře pěstovaných rostlin“, jehož první číslo z celkových 34 vyšlo roku 1835. Hned v prvním ročníku nabídl Braul k prodeji mexickou *Solandra grandiflora* či begonie, dále kapradiny nebo 12 odrůd fuchsii, jiriny, růže i keře a dřeviny včetně ovocných. Přibývaly odrůdy kamélií a azalek. Z prodeje rostlin měl povoleno refundovat své náklady na údržbu Stromovky, které mu nebyly stavovskou pokladnou propláceny v celé výši.

Zahradníkovy pěstitelské schopnosti ocenil i císařský dvůr. V září roku 1840 stavové u příležitosti vojenských manévřů ku cti arciknížete Františka Karla Habsbursko-Lotrinského uspořádali u letohrádku slavnost. Ke skleníku byla přistavěna sloupová síň, osvětlená lustry. Dva zadní salony měly zelené stěny z kamélií, pestrých jirinek a aster. Ve skleníku byl uprostřed zřízen okrouhlý stan v zemských barvách. Také venkovní prostor byl osvětlen a hýřil neobvyklými barvami. Na zámecké věži ozdobené praporem plál v lucerně veliký oheň a v sadech koncertovaly dva vojenské orchestry.

Zikmund Reach (?), Růžová zahrada ve Stromovce, nedat., želatinová fotografie, ÚDU AV ČR, Oddělení dokumentace, Sbírka historické fotografie, inv. č. 4699

J

Zikmund Reach (?), Rose Garden in Stromovka, undated, gelatine silver print, IAH CAS, Department of Documentation, Collection of Historical Photographs, Nr. 4699

3 — Gardener Georg Braul (1801–1886)

Josef Fuchs was succeeded by Georg Braul called to service from Laxenberg, Austria, in 1831. Braul was successful in growing fashionable plants and newly introduced exotic woody plants. He even compiled a sales “catalogue of plants cultivated in the game preserve”, the first issue—of a total of 34—appearing in 1835. In the very first year, Braul offered for sale Mexican *Solandra grandiflora* or begonias, as well as ferns or twelve varieties of fuchsias, dahlias, roses, and shrubs and woody plants, including fruit trees. Varieties of camellias and azaleas were also added over time. From the sale of plants, he was allowed to reimburse his costs for the maintenance of Stromovka, which were not fully reimbursed by the Estates’ treasury.

The gardener’s cultivation skills were also appreciated by the imperial court. In September 1840, on the occasion of military manoeuvres, the Estates held a celebration at the Upper Summer Residence in honour of Archduke Franz Karl of Habsburg-Lorraine. A columned hall was added to the greenhouse, illuminated by chandeliers. The two back salons had green walls made of camellias, colourful dahlias, and asters. A round tent in the colours of the Czech lands was set up in the middle of the greenhouse. The outdoor area was illuminated and overflowed with unusual colours. A large fire burned in the lantern on the castle tower, decorated with a banner, and two military orchestras performed in the park. Initially, Braul focused mainly on the park improvements around the greenhouse and then below it, in the places of the so-called old park. He connected both parts with paths under the summer residence. In March 1845, Stromovka was destroyed by a major flood. Undoubtedly in response to this, Braul created plans for garden improvements around the middle of the 19th century together with Friedrich Wünsch, the garden architect of the Counts Kinsky, which also included the transformation of the eastern part of the game preserve around the former large pond. The design with the number II has been preserved in the IAH of the CAS. It shows the embankment of the Podmokelská railway, built in 1845–1848. The Lower Summerhouse is still depicted in its Baroque ground plan.

Georg Braul, Verzeichniss der Gewächshaus – Pflanzen, welche in dem ständischen Garten in Bubenetsch zum Tausch und Verkauf abgegeben werden (vybrané ročníky katalogu bubenečského zahradnictví), Knihovna Národního muzea, sign. 22 C 109, foto S. Dobalová

J

Georg Braul, Verzeichniss der Gewächshaus – Pflanzen, welche in dem ständischen Garten in Bubenetsch zum Tausch und Verkauf abgegeben werden (selected volumes of the Bubeneč Nursery Catalogue), National Museum Library, sign. 22 C 109, Photo: S. Dobalová

PLAN II.

des
bubenscher Parkes.

Friedrich Wünscher a Georg Braul, Plán bubenečského parku II, pol. 19. století, kolorovaná kresba tuší, ÚDU AV ČR, SPD, sign. SPD 05979, 840 × 1470 mm

Friedrich Wünscher and Georg Braul, Plan of Bubeneč Park II, mid-19th century, coloured pen and ink drawing, IAH CAS, SPD, sign. SPD 05979, 840 × 1470 mm

ERKLÄRUNG

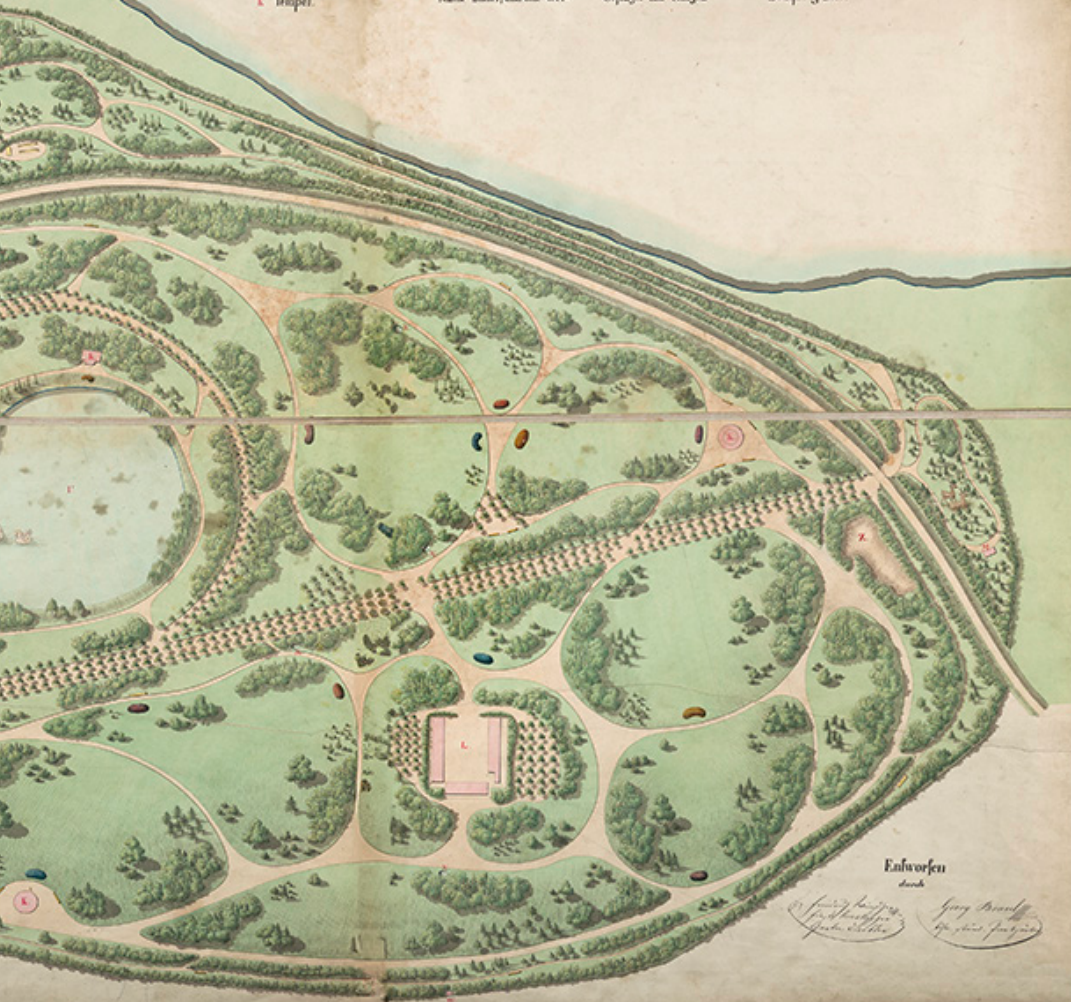
A. Hauptgebäude
B. Nebengebäude
C. Treib- und Glashaus
D. Pflanz- und Wälder
E. Kletterhaus
F. Balneum
G. Schifferhauseinf.
H. Garten, Salon
I. Wassermaschinen
K. Bepfl.

L. Meyerhof
M. Hegerwohnung
N. Stadionplatz
O. Prater
P. Bierhaus
Q. Reserve - Gärten
R. Neu anzulegender Teich
wird einem integriren.
den Theil der Wassermas.
schir bildet, und aus wel-

chem der große Teich
und der Wasserfall ge-
bildet werden.
S. Wasserfall
T. Teich zur Aufnahme des
Wassers aus dem Wasser-
fall
U. Größer Teich
Ayl für verschiedenes
Geflügel mit einigen

Schwanzschwänzen
V. Wasser - Reservoir mit
einer Quelle für den
Meyerhof und
für die fünf neu anzu-
legenden Bassins.
Y. Wasserleitung
Z. der Teich, welcher
Herrn Grafen von
Bompu gehört

aa. Kuchengründe
bb. Zu kassierende Allen
cc. Bestehende Allen zum
Bompuischen Garten
dd. Neu anzulegende Allen
aus Dorf.
xx. Sandgrube

Braul se zprvu věnoval zejména úpravám parku kolem zahradnictví a pak pod ním, v místech tzv. starého parku. Obě části propojil pod letohrádkem stezkami. V březnu 1845 poničila Stromovku velká povodeň. Nepochybně v reakci na to Braul kolem poloviny 19. století vytvořil spolu s Friedrichem Wünschere, zahradním architektem hrabat Kinských, plány sadových úprav, které zahrnovaly i proměnu východní části obory kolem bývalého velkého rybníka. Návrh s číslem II se dochoval v ÚDU AV ČR. Je na něm již zakreslen násep Podmokelské železniční dráhy, realizované v letech 1845–1848. Dolní letohrádek je zpodoben ještě ve svém barokním půdorysu.

Na plánu je podrobně zakreslen parter před oranžerií Horního letohrádku, který sahál až k ohradní zdi bubenečského hřbitova. Zpoza oranžerie je do dolního rybníčku sveden vodopád. V parku je rozmístěna řada odpočinkových zákoutí s lavičkami a barevnými záhonky, křižovatky cest jsou zastíněny stromy. Propracovány jsou kompozice se skupinami stromů, keřových pater i solitérů. Poblíž nádraží (písmeno N) je zakreslena pivnice a hřiště. Velký rybník je z velké části napuštěný, vodní plocha i ostrůvek dostaly nepravidelný malebný tvar. Východní části dominuje hospodářský dvůr, zřízený již roku 1825 – na jeho místě je dnes Planetárium. Navrženy byly tři romantické chrámky (písmeno K). I když návrh nebyl proveden, můžeme jej chápat jako doklad snahy o koncepční řešení parku. Upřednostněn mohl být zatím neznámý plán s číslem I.

Z úprav, které Braul realizoval, lze zmínit např. kruhový bazén s vodopádem v místě starého parku nebo růžový sad poblíž Šlechtovky. Nastupcem Braula se stal roku 1880 Karel Rozínek. Nastala doba rozkvětu, protože na Stromovku bylo uvolněno mnohem více peněz; využity byly zejména ke kultivaci bývalé lovecké obory. Severně poblíž břehu řeky Vltavy rozšířil Rozínek stromovou školku, založenou zde Braulem roku 1855.

Zikmund Reach (?),
Zahradníci kolem vodotrysku
ve Stromovce, nedat.,
bromostříbrná fotografie, ÚDU
AV ČR, Oddělení dokumentace,
Sbírka historické
fotografie, inv. č. 4595

J

Zikmund Reach (?),
Gardeners around the fountain
in Stromovka, undated, silver
bromide photograph, IAH CAS,
Department of Documentation,
Collection of Historical
Photographs, Nr. 4595

The plan shows in detail the parterre in front of the orangery of the Upper Summer Residence, which extended to the enclosure wall of the Bubeneč cemetery. A waterfall is led from behind the orangery into the lower pond. The park has several resting areas with benches and colourful flower beds, and the intersections of paths are shaded by trees. Compositions with groups of trees, shrub parterres and solitary plants are highly developed. A beer hall and playground are drawn near the railway station (letter N). The large pond is largely filled, the water surface and the island have been given an irregular picturesque shape. The eastern part is dominated by a farmyard, established in 1825 – the Planetarium is now in its place. Three romantic temples were projected (letter K). Even though the proposal was not implemented, we can understand it as evidence of an effort to conceptualise the park. The as-yet unknown plan with the number I may have been preferred.

Among the modifications that Braul made, we can mention, for example, a circular pool with a waterfall on the site of the old park or a rose garden near Lower Summerhouse. Braul was succeeded by Karel Rozinek in 1880. A period of prosperity followed, as increased funds were allocated to the Stromovka park, particularly for the cultivation of its western section, the area of the former game preserve. To the north, near the bank of the River Vltava, Rozinek expanded the tree nursery originally established by Braul in 1855.

Zikmund Reach (?), Kaštan
ve Stromovce, 1914,
bromostříbrná fotografie, ÚDU
AV ČR, Oddělení dokumentace,
Sbírka historické
fotografie, inv. č. 4547

T

Zikmund Reach (?), Chestnut
tree in Stromovka, 1914, silver
bromide photograph, IAH CAS,
Department of Documentation,
Collection of Historical
Photographs, Nr. 4547

4 — Dolní letohrádek (dnešní Šlechtovka) a jeho okolí

Původní objekt dal k potěše „Jeho Milosti císařské“ vystavět Kryštof František Vladislav z Mitrovic, hrubá stavba byla vztyčena v letech 1688–89. Po otevření obory veřejnosti byl označován jako Královská dvorana nebo Sál. Byl vnímán jako jakýsi doplněk Horního letohrádku, kterému větší společenský prostor chyběl. Ústřednímu sálu dominovala grotta a strop dekorovaly fresky J. J. Steinfelse s námětem sedmi planet.

Po zpřístupnění Stromovky veřejnosti začala být Královská dvorana pronajímána pro účely restaurace a tančírny. Roku 1855 zemský výbor rozhodl o její zásadnější přestavbě v romantickém novogotickém stylu podle návrhu B. Gruebera a letohrádek obohatily věžové přístavby a zasklené arkády. Interiér byl vyzdoben alegorickými sochami; podle všeho šlo o modely pro pomník císaře Františka I. Provoz zařízení nebyl bezproblémový, protože obora byla navštěvována zejména o víkendech a o svátcích či slavnostech. Vyhlášená byla venkovní pivní zahrádka v tzv. Kaštance, kam byl roku 1847 umístěn litinový hudební pavilon. O popularitu objektu se posléze zasloužil Václav Šlechta. Na přelomu století nacházíme celé spodní patro v zajištění zeleně. Stavba byla restaurována v letech 2021–22. Oválný květinový záhon před průčelím Šlechtovy restaurace byl navržen dle historické podoby záhonu z období první republiky. Pavilon by měl být po dořešení provozní budovy a znovuzřízení Kaštanky navrácen na své původní místo.

Antonín Pucherna, Sál ve Stromovce, 1808, kolorovaný lept s akvatintou, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 0739, 160 × 245 mm

J

Antonín Pucherna, Hall in Stromovka, 1808, coloured etching with aquatint, IAH CAS, CGD, sign. G 0739, 160 × 245 mm

Der Saal im Baumgarten.

A. Pucherna del. et sc.

4 — Lower Summerhouse (later Šlechtovka) and its surroundings

The original building was built for the pleasure of “his imperial grace” by Kryštof František Vladislav of Mitrovica (in German Christoph Franz Wratislaw von Mitrowitz). The rough construction was erected in 1688–89. After the preserve was opened to the public, the summerhouse was referred to as the Royal Hall or the Hall. It was perceived as a kind of complement to the Upper Summer Residence, which lacked a larger space for social gatherings. The central hall was dominated by a grotto and the ceiling was decorated with frescoes by J. J. Steinfels with the theme of the seven planets.

After Stromovka park was opened to the public, the Hall began to be rented out for the purposes of a restaurant and dance hall. In 1855, the Land Estates Committee decided on its more fundamental reconstruction in the Romantic neo-Gothic style according to the design of B. Grueber, and the summerhouse was enriched with tower extensions and glazed arcades. The interior was decorated with allegorical statues; apparently, they were models for the monument to Emperor Francis I. in Prague 1. The operation of the facility was not without problems, because the game preserve was visited mainly on weekends and on holidays or festivities. An outdoor beer garden was announced in the so-called Kaštanka (Chestnut Avenue), where a cast-iron music pavilion was placed in 1847. Václav Šlechta was later credited with the popularity of the casino. The restaurant was named Šlechtovka after him. At the turn of the century, the entire lower floor was enclosed by greenery. The building was restored in 2021–22. The oval flower bed in front of the façade of the Šlechtova restaurant was designed according to the historical form of a flower bed from the time of the First Czechoslovak Republic. The pavilion should be returned to its original location after the completion of the operational building and the restoration of Kaštanka.

Jiří Döbler podle Karla Postla,
Pohled na část Stromovky,
mědiryt, kolem 1810, ÚDU
AV ČR, SGK, sign. G 08327,
80 × 95 mm

J

Jiří Döbler podle Karla Postla,
Pohled na část Stromovky,
mědiryt, kolem 1810, ÚDU
AV ČR, SGK, sign. G 08327,
80 × 95 mm

Výstavba letohrádku byla důležitým momentem ve vývoji obory, protože začalo být zvelebováno jeho okolí. Na rybníku byl zřízen ostrůvek s altánem a dřevěný most. Užívaly se i loďky, avšak vodní plocha se postupně zmenšovala. Život zde bujel díky restauraci a pohodlnému přístupu z centra Prahy, napojenému na širokou promenádní trasu kolem hráze. Stromořadí z lip a topolů jsou dokumentována již v první polovině 18. století.

Aleje sice nepatřily k žádoucím prvkům anglických krajinářských parků, ve Stromovce však přirozeně navázaly na historicky vzniklou cestní síť a staly se nedílnou součástí její kompozice. Z dochovaných historických záznamů plyne, že např. v letech 1835–1844 Braul obohatil Stromovku o 22 v Čechách zcela nově pěstovaných odrůd. Postupně začaly v parku introdukované dřeviny hrát velmi významnou roli a domácí dřeviny nacházíme dnes spíše jen po obvodu areálu a ve svahových partiích. Původní lovecká obora se postupně proměnila do dnešního přírodně krajinářského parku, přičemž vzácné a cizokrajné dřeviny se ne-soustřeďují jen v centrální části (jak tomu bývá zejména u krajinářských zámeckých parků), ale prostupují celý areál.

Pohled na Šlechtovu restauraci,
2. pol. 19. století, Fototéka ÚDU
AV ČR, č. O 77483

J

View of Šlechta's Restaurant,
2nd half of the 19th century,
Photo Library of the IAH CAS,
Nr. O 77483

The construction of the Lower Summerhouse was an important moment in the development of the game preserve, as its surroundings began to be enhanced. An island with a gazebo and a wooden bridge were built on the pond. Boats were also used, but the water surface gradually became smaller. Life flourished here thanks to the restaurant and the convenient access from the centre of Prague, connected to a wide promenade route around the dam. Alleys of lime trees and poplars are documented as early as the first half of the 18th century.

Although alleys were not among the desirable elements of English landscape parks, in Stromovka they naturally followed the historically established road network and became an integral part of its composition. It arises from the preserved historical records that, for example, in 1835–1844 Braul augmented Stromovka with twenty-two varieties that were completely new to Bohemia. Gradually, the introduced trees began to play a very important role in the park, and today we find domestic trees only around the perimeter of the complex and on the slopes. The original game preserve gradually transformed into today's natural landscape park, with rare and exotic trees not concentrated only in the central part (as is usually the case in landscape chateau parks), but permeate the entire complex.

Zikmund Reach (?), Šlechtova restaurace ve Stromovce, nedat., bromostříbrná fotografie, ÚDU AV ČR, Oddělení dokumentace, Sbírka historické fotografie, inv. č. 4698

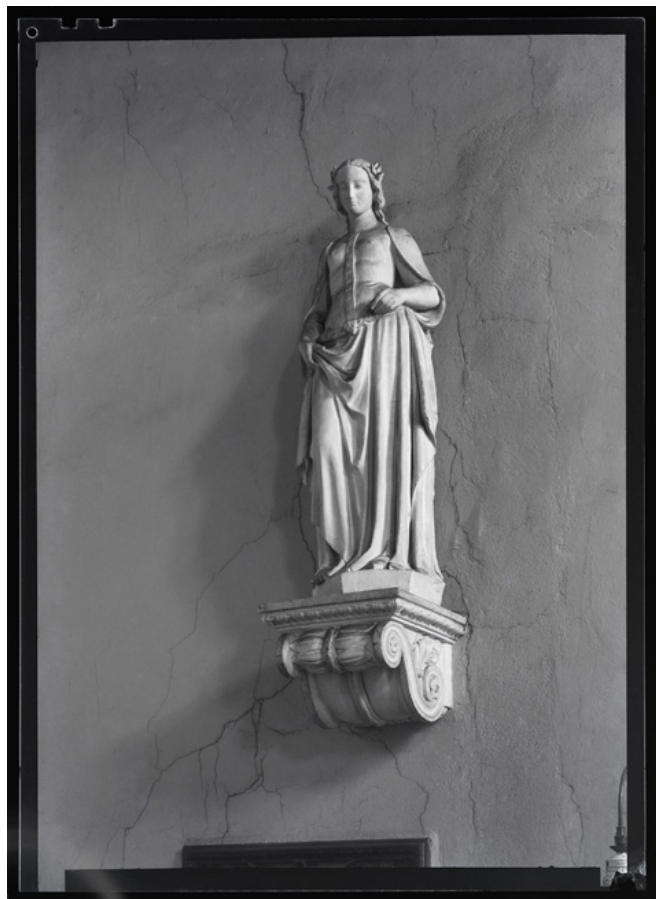
J

Zikmund Reach (?), Šlechtova's Restaurant in Stromovka, undated, silver bromide photograph, IAH CAS, Department of Documentation, Collection of Historical Photographs, Nr. 4698

Josef Ehm, Sochařská výzdoba
interiéru Šlechtovky, 1939,
Fototéka ÚDU AV ČR, č. E 1865

J

Josef Ehm, Sculptural
decoration of the interior of
Šlechtovka, 1939, Photo Library
of the IAH CAS, Nr. E 1865

Josef Ehm, Sochařská výzdoba
interiéru Šlechtovky, 1939,
Fototéka ÚDU AV ČR, č. E 1864

J

Josef Ehm, Sculptural
decoration of the interior of
Šlechtovka, 1939, Photo Library
of the IAH CAS, Nr. E 1864

Prokop Paul, Šlechtova
restaurace ve Stromovce,
1977, Fototéka ÚDU AV ČR,
č. Z 33329

J

Prokop Paul,
Šlechtův Restaurant in
Stromovka, 1977, Photo Library
of the IAH CAS, Nr. Z 33329

5 — Císařský mlýn, procházky a slavnosti v Královské oboře

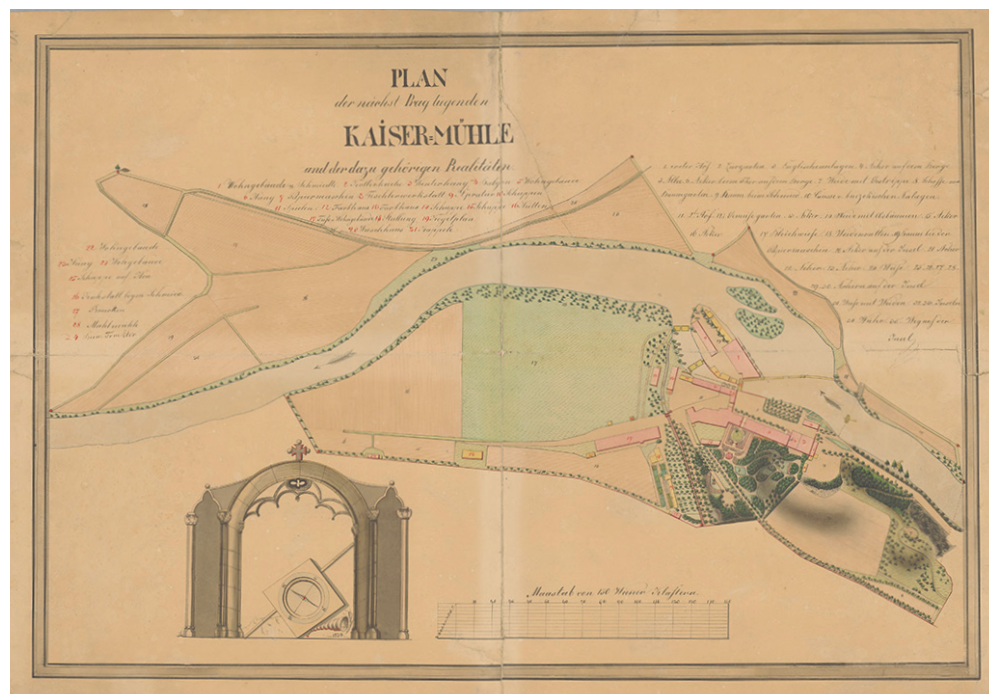
Během 18. století byla Královská obora zpustošena vojenskými leženími v letech 1741–42 a 1744–57, horní letohrádek byl vybydlený. Lepty z doby kolem 1790 (viz Bečková 2024) ukazují krajinu obory hospodářsky využívanou a takřka bez stromů. Výjimku tvořily štěpnice a tzv. starý park (prostor pod Královským letohrádkem), které si ke konci 18. století od panovníka pronajal nevyšší purkrabí a osvícenec Jindřich František hrabě Rottenhan. Se svými zahradníky tuto partii zveleboval a dovoloval veřejnosti do ní vstupovat. Z tohoto období se zachovala stavbička zbudovaná nad studánkou u cesty kolem štěpnice, opatřená deskou s datem 1802 a moralizujícím latinským veršem Horacia (ve volném překladu): „Štasten je ten, komu Bůh střídme dal právě tolik, kolik je třeba.“

Císařského mlýna, který byl původně součástí areálu, se však královská komora vzdala a prodala jej v šedesátých letech 18. století. Přes dostavby sousedících továrních provozů zde zůstala řada prvků z doby Rudolfa II.: grotta vytesaná do skály a obložená uvnitř bosáží; chodbová galerie; příčný domek; zahrada se čtverhranným rybníčkem; mlýn, proslulý kdysi koly brousicími drahé kameny, a za Rudolfova následníka Matyáše dokončená vstupní brána. Po změně vlastníka byly nad chodbou galerie zřízeny letní byty a hudební sál; grottu obohatila lázeň; rybníček nahradila zahrádka a nad ní byl zřízen altánek (tzv. Kaplička). Promyšlená úprava menšího anglického parku nad Císařským mlýnem

Plán pražského Císařského mlýna, 1834, The ALBERTINA Museum, Vienna, inv. č. AZ9563

J

Plan of Prague's Imperial Mill, 1834, The ALBERTINA Museum, Vienna, Nr. AZ9563.

5 — Imperial Mill, walks and festivals in the Royal Game Preserve

During the 18th century, the Royal Game Preserve was devastated by military encampments in 1741–42 and 1744–57, and the Upper Summer Residence was abandoned. Etchings from around 1790 (see Bečková 2024) show the landscape of the game preserve being used for farming and almost without trees. The exceptions were the orchard and the so-called old park – the area under the Upper Summer Residence – which were leased from the monarch at the end of the 18th century by the supreme burgrave and representative of the Enlightenment Jindřich František Count Rottenhan (in German Johann Alexander von Rottenhan). He and his gardeners improved this area and allowed the public to enter it. From this period, a small structure built above a well by the road around the orchard has been preserved, furnished with a plaque with the date 1802 and a moralising Latin verse by Horace: in a free translation “Happy is he to whom God has given sparingly just as much as is necessary.”

The Imperial Mill, which was originally part of the complex, was, however, given up by the Royal Chamber and sold in the 1760s. Despite the completion of the adjacent factory operations, a number of elements from the time of Rudolf II remained: a grotto, carved into the rock and lined with bossage on the inside; a corridor gallery; a transverse house, a garden with a four-sided pond; a mill, once famous for its wheels polishing precious stones, and the entrance gate built by Rudolf's successor Matthias. After the change of owner, summer apartments and a music hall were built above the corridor gallery; the grotto was enriched by a spa; the pond was replaced by a garden and a small gazebo (“Chapel”) was built above it. The thoughtful arrangement of the smaller English park above the Imperial Mill is documented in a plan from the Albertina in Vienna, dated 1834. The restaurant behind the entrance gate, which was already operating there at that time, is marked as the “Kollerküche“ (Nr. 2).

Zikmund Reach (?), Brána do Císařského mlýna, bromostříbrná fotografie/pohlednice, ÚDU AV ČR, Oddělení dokumentace, Sběrka historické fotografie, inv. č. 3999

J

Zikmund Reach (?), Gate to the Imperial Mill, silver bromide photograph / postcard, IAH CAS, Department of Documentation, Collection of Historical Photographs, Nr. 3999

je dokumentována plánem z vídeňské Albertiny, datovaným rokem 1834. Kuchyně venkovní restaurace za vstupní branou, která zde již tou dobou fungovala, je označena jako „Kollerküche“ (Nr 2).

Vlastníci mlýna se střídali, ale stále fungoval jakýsi dozor komory: roku 1806 byl majitel upozorněn, že vzhledem k tomu, že okolní krajina Jeho Milosti císařské je nyní otevřena veřejnosti, má se zavázat k udržování budovy mlýna a cest v dobrém stavu, pouštět veřejnost do grotty, spojené se jménem císaře Rudolfa II., a má rovněž povolit výsadbu stromů a křovin na břehu řeky mezi štěpníci a mlýnem.

Restaurace v Císařském mlýně byla vedle Šlechtovky rovněž oblíbeným cílem Pražanů. Rameno Vltavy, dnes již v celé své délce neexistující, skýtalo řadu možností pro volnočasové zábavy a sporty, jako bylo bruslení. Předvedena zde byla Božkova parní loď (1817). Obora byla také preferovaným místem příznivců balonového létání. Oblíbenou řemeslnou slavností, jejíž návštěvníci zaplňovali Stromovku v úterý po Velikonocích, byl bubenečský „Slamník“. Ale i jiné akce, především časté hudební produkce, dokázaly do Stromovky nalákat davy Pražanů. Areál byl rovněž vhodný pro různé reprezentativně-politické události, ať to byly slavnosti uspořádané pro panovníky, jako např. dožínkové slavnosti spojené s oslavou korunovace Františka I. (1792), nebo tzv. slavnost svornosti ke sblížení Čechů a Němců, uspořádaná těsně před revolučními událostmi roku 1848. V poslední třetině 19. století začala být východní plocha parku zmenšována, aby se zde mohly konat hospodářské a posléze i velké zemské národopisné výstavy.

Karel Bellmann, Pohled do dvora Císařského mlýna, želatinová fotografie, ÚDU AV ČR, Oddělení dokumentace, Sbírka historické fotografie, inv. č. 0034831

J

Karel Bellmann, View of the courtyard of the Imperial Mill, gelatine silver print, IAH CAS, Department of Documentation, Collection of Historical Photographs, Nr. 003483

Anonym, Brána do Císařského mlýna, z alba „64 Natur-Zeichnungen in Böhmen“, 1816–1819, kresba tužkou, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 5481, 160 × 225 mm

J

Anonymous, Gate to the Imperial Mill, from the album “64 Natur-Zeichnungen in Böhmen”, 1816–1819, pencil drawing, IAH CAS, CGD, sign. G 5481, 160 × 225 mm

Zikmund Reach (?), Altánek
v zahradě Císařského mlýna,
nedat., bromostříbrná
fotografie, ÚDU AV ČR,
Oddělení dokumentace,
Sbírka historické fotografie,
inv. č. 4544

J

Zikmund Reach (?), Gazebo
in the garden of the Imperial
Mill, undated, silver bromide
photograph, IAH CAS,
Department of Documentation,
Collection of Historical
Photographs, Nr. 4544

The owners of the mill changed, but a kind of Royal Chamber oversight still functioned: in 1806, the owner was warned that since the surrounding countryside of His Imperial Grace was now open to the public, he should commit to maintaining the mill building and roads in good condition, allow the public to enter the grotto associated with the name of Emperor Rudolf II, and also allow the planting of trees and shrubs on the riverbank between orchard and the mill.

The restaurant in the Imperial Mill was also a popular destination for the people of Prague, alongside Šlechtovka. The branch of the River Vltava, which no longer exists in its entire length, offered many opportunities for leisure activities and sports, such as ice skating. Božek's steamboat (1817) was presented here. The game preserve was also a popular place for ballooning enthusiasts. A popular craft festival, whose visitors filled Stromovka on the Tuesday after Easter, was the Bubenec "Slamník" (a tailors' festival to welcome spring and marriage). But other events, especially frequent musical productions, were also able to attract crowds of Prague residents to the park. The area was also suitable for various representative-political events, whether they were festivities organised for monarchs, such as the harvest festival associated with the celebration of the coronation of Francis I (1792) or the so-called celebration of harmony to bring Czechs and Germans closer together, organised just before the revolutionary events of 1848. In the last third of the 19th century, the eastern area of the park began to be reduced so that agricultural and later large land ethnographic exhibitions could be held there.

Antonín Pucherna, Vchod do Královské obory, 1805–1810, kolorovaný lept s akvatintou, ÚDU AV ČR, SGK, sign. G 6260, 160 × 250 mm

J

Antonín Pucherna, Entrance to Royal Game Preserve, 1805–1810, coloured etching with aquatint, IAH CAS, CGD, sign. G 6260, 160 × 250 mm

1. Anemie Westphalen
2. Gieski Westphalen
3. Ferdinand Finkirchen
4. Max Fürstenberg
5. Witzzi Abrenthal
6. Rittm. Wohlfahrtstädten
7. Ossi Thum
8. Leonine Fürstenberg
9. Hans Ledebur
10. Carl Wolkenstein

11. Anna Herzogenberg
12. Louise Czernin
13. Baron Hammerstein
14. Yelli Hohenlohe
15. Betty Knäwitz
16. Lato Thum
17. Soldi Thum
18. Franziska Thum
19. Edina Clam Gallas
20. Akaban Westphalen

PRAG

KAISERMÜHLEN

1865.

Wilhelm Rupp, Bruslení na vltavském rameni u Císařského mlýna v Bubenči, 1865, albuminová fotografie z mokrého kolodiového negativu, ÚDU AV ČR, Oddělení dokumentace, Sběrka historické fotografie, inv. č. 1561, 234 × 300 mm

Wilhelm Rupp, Skating on a branch of the River Vltava at Imperial Mill in Bubenec, 1865, albumen photograph from a wet collodion negative, IAH CAS, Department of Documentation, Collection of Historical Photographs, Nr. 1561, 234 × 300 mm

Marie Appenhal	21.
Villy Wolkstein	22.
Ernst Waldstein	23.
Leo Hengstenberg	24.
	25.
Lothar Rothkirch	26.
	27.
Clotilde Ham Gallas	28.
Fitzelhoven	29.
Anna Westphalen	30.

Eduard Thün	31.
	32.
Fiet	33.
Albert Karunitz	34.
Leontine Hümerskirch	35.
Louis Hohenlohe	36.
Elise Thün	37.
Simbzen	38.
Eduard Ham Gallas	39.

Použitá literatura / Bibliography

Bečková, Kateřina, Bubenec/Dejvice. Siamská dvojčata pražského severozápadu, Praha 2024.

Křesadlová, Lenka a kol., „Na dešti, na péči, na Božím požehnání záleží.“ Zahradníci a další osobnosti zahradnického oboru, jejich vliv na dobovou zahradní tvorbu na území ČR, Brno 2022.

Kubecová, Barbora, Proměny obrazu pražské zeleně v 19. století, Acta Universitatis Carolinae Philosophica et Historica 1, Studia Historica LXI, 2012, s. 29–46.

Mandažiev, Petr, Vedlejší objekt (čp. 58) při Místodržitelském letohrádku a některé další stavby v pražské Stromovce, Památky středních Čech. Časopis Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště středních Čech v Praze 26, č. 2, 2012, s. 16–31.

Novotný, Antonín, Královská obora, Praha 2000.

Rousová, Hana, Antonín Pucherna (1776–1852), výst. kat., Praha 1971.

Vacek, František, Dějiny Bubenče, Dejvic, Šárky a okolí [= Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy IV.], Praha 1923.

Svoboda, Antonín Marián, Introdukce okrasných listnatých dřevin, 2 díly [= Studie ČSAV 12], Praha 1981.

Vlček, Pavel a kol., Umělecké památky Prahy: Velká Praha A–L, Praha 2012.

Projekty a aktuality publikované na portále hlavního města Prahy, dostupné na: <https://www.praha-priroda.cz/parky-a-zahrady/kralovska-obora-stromovka/>

Mgr. Sylva Dobalová, Ph.D.,

je vědeckou pracovnící ÚDU AV ČR. Jako vedoucí centra Studia Rudolphina se zaměřuje na umění renesance a na období vlády Rudolfa II. Habsburského. Jejím druhým badatelským tématem jsou kulturní aspekty zahrad.

is a researcher at the Institute of Art History of the CAS. As head of the Centre for Research on the Art and Culture of the Age of Rudolph II, she focuses on Renaissance art and the period of the reign of Rudolf II of Habsburg. Her second research topic is the cultural aspects of gardens.

Havránek (?), Altán
u vodotrysku, kresba tužkou,
nedat., ÚDU AV ČR, SGK,
sign. G 0496, 323 × 250 mm

J

Havránek (?), Gazebo
by the water jet fountain,
pencil drawing,
undated, IAH CAS, CGD,
sign. G 0496, 323 × 250 mm

Demokratizace Královské obory:
svědectví vizuálních materiálů

Democratisation of the Royal Game Preserve:
Testimony of the Visual Materials

Sylva Dobalová

Doprovodná publikace k výstavě
ve Window Gallery, ÚDU AV ČR /
Accompanying publication for the exhibition
in the Window Gallery of the IAH CAS

14. 1. — 24. 5. 2026

Texty / Texts: Sylva Dobalová

Jazyková redakce / Language editor: Jana Válková

Překlad / Translation: Sean Mark Miller

Grafická úprava / Graphic design: BFF — Marek Fanta

Produkce výstavy a publikace / Production management:
Helena Dáňová, Martin Pavlis

Foto / Photo: ÚDU AV ČR, The ALBERTINA Museum, Vienna

Tisk / Printed by: Tiskárna Daniel s. r. o.

Artefactum, nakladatelství Ústavu dějin umění
Akademie věd České republiky, v. v. i. /
Artefactum Publishing House of the Institute
of Art History of the Czech Academy of Sciences

Praha 2025 / Prague 2025

ISBN 978-80-53018-19-7 (tištěná verze / printed version)
ISBN 978-80-53018-20-3 (PDF verze / PDF version)

ISBN 978-80-53018-19-7

